

عنوان مقاله:

تبیین نظریه های انتقادی شهری در واکاوی اثرات انباشت سرمایه بر ساختار فضایی شهرها (مطالعه موردی: کلانشهر تهران)

محل انتشار:

مجله جغرافیا و مطالعات محیطی، دوره 12، شماره 47 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

پویان مذهب - گروه شهرسازی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

سعید پیری - گروه معماری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

حمید رضا صباغی - گروه شهرسازی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

علیرضا استعلاجی - گروه جغرافیای انسانی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

از دهه ۷۰ میلادی با چرخش سرمایه داری صنعتی - تولیدی به سرمایه داری مالی تحت فرآیند جهانی سازی و همگام با رویکردهای نئولیبرالیستی، شهرهای جهانی شاهد سرازیر شدن سرمایه جهت انباشت و بازتولید آن در فضاهای خود می باشند. این حرکت سرمایه از بخش تولید به فضا سبب شده است تا ساختار فضایی شهرها دچار تغییرات گسترده ای در ابعاد فضایی، کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی خود بشوند. پیامدهای خصوصی سازی و تجاری سازی فضاهای عمومی شهرها در جهت بازتولید هرچه بیشتر سرمایه و رقابت های فضایی و قطبی شدن فضا را می توان حاصل اعمال چنین نگرشی هایی به حساب آورد. در مقابل این تفکر غالب، نظریه های انتقادی شهری بر اساس نقد بنیادین این رویکردها و تبیین علل ریشه ای مشکلات و پیامدهای حاصل از این سیاست ها بر فضاهای شهری شکل گرفته است. این پژوهش با نگرشی بنیادین و اتخاذ روشی توصیفی، تحلیلی و با استفاده از مطالعات اسنادی و کتابخانه ای از طریق تحلیل های کیفی از منظر نظریه های انتقادی شهری و نیز با به کارگیری تحلیل های مکانی (GIS) نسبت به داده های به دست آمده از ناحیه مورد مطالعه کوشش کرده است تا از این طریق به تبیین نظریه های انتقادی شهری نسبت به شکل گیری ساختار فضایی شهرهای تحت انباشت سرمایه و اثرات آن بر کلانشهر تهران بپردازد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که کلانشهر تهران هم از لحاظ برنامه های توسعه شهری و هم در سیاست ورزی های مدیریت شهری تا اندازه قابل تاملی تحت اثرات این رویکردهای سرمایه محور و مسلط بر ساختار فضایی شهرها قرار گرفته است که به دنبال آن با مسائل فضایی غامضی همچون قطبی شدن ساختارهای کالبدی و اجتماعی فضاهای مناطق ۲۲ گانه شهر، کالایی شدن مسکن، بورس بازی زمین و مستغلات در بازار آزاد، تغییر کاربری و تراکم فروشی گسترده، ناعدالتی فضایی و در آخر مدیریت شهری سود محور همراه بوده است.

کلمات کلیدی:

نظریه انتقادی شهری، نئولیبرالیسم، اقتصاد سیاسی فضا، تولید فضا، ساختار فضایی شهر، کلانشهر تهران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1817585>

